

HLAVNÍ TÉMA

CO JE TO BLOCKCHAIN?

Blockchain¹ je digitální, distribuovaná² a decentralizovaná databáze³. Blockchain vytváří svět, kde strany sdílejí údaje a vědí, že údaj, který vidí, je stejný, jako údaj, který vidí ostatní účastníci blockchainové databáze.⁴

V čem je blockchain revoluční?

Blockchain novým způsobem řeší problém, jak se vypořádat s „(ne)důvěrou“ mezi stranami, které se vzájemně neznají a chtějí na dálku realizovat transakci.

Tradičně je tento problém řešen použitím „důvěryhodné třetí strany“. Pokud chci dnes převést aktivum na dálku (peníze, nemovitost, cenné papíry), musím využít služeb důvěryhodné třetí strany (banky, obchodníka s cennými papíry, státu). Důvěryhodná třetí strana potvrdí totožnost osob, ověří oprávnění provést zamýšlenou transakci, a transakci vypořádá.

Blockchain umožní převést aktivum na dálku (např. přes internet) bez nutnosti využít služeb důvěryhodné třetí strany.

Blockchain také umožňuje vytvořit digitální aktivum, které nelze zkopírovat. To znamená, že některé typy digitálních aktiv zkopírovat lze (např. hudební skladbu ve formátu mp3), ale jiné typy digitálních aktiv např. Bitcoin, zkopírovat nelze.

Jaké typy blockchainu známe?

Známe dva základní typy blockchainu, které se liší tím, kdo má oprávnění zobrazovat si data z databáze a kdo má oprávnění data měnit. Veřejný blockchain = kdokoli má přístup k záznamům v databázi a kdokoli se správným softwarem může databázi aktualizovat. Částečně veřejný / soukromý blockchain = pouze některé osoby mají přístup k údajům v databázi a pouze některé osoby mohou aktualizovat záznamy v databázi.

Z jakých technologií se blockchain skládá?

Blockchainové databáze využívají soukromé a veřejné kryptografické klíče, P2P síť s distribuovanou databází, a blockchainový protokol.⁵

Jaké je využití blockchainu?

K dnešnímu dni se ve světě realizuje více než 120 velkých blockchainových projektů. Blockchainové databáze je možné využít k záznamu jakýchkoli strukturovaných informací.

Blockchainové projekty se zatím soustředí na následující oblasti:

- Kryptoměny
- Smart Contracts (např. Microsoft Azure Blockchain Service⁶)
- Dodavatelské řetězce, logistika
- Katastr nemovitostí (pilotní projekt ve Švédsku⁷)

- Vypořádání obchodů s cennými papíry a deriváty
- Přímé mezinárodní platby bez účasti korespondenčních bank
- Blockchain pro finanční instituce⁸

Jaké právní otázky blockchain vyvolává?

- Smart Contracts
  - » Na čem se zakládá právní vynutitelnost smart contracts?
  - » Jak vtělit neoperativní (např. závěrečná ustanovení) do počítačového kódu?
  - » Jak zajistit soulad mezi zněním počítačového kódu a právním jazykem smlouvy?
- Ochrana osobních údajů
  - » Kdo je v kontextu blockchainové databáze zpracovatel a správce osobních údajů?
  - » Jaký právní řád se vztahuje na regulaci nakládání s osobními údaji v blockchainové databázi?
  - » Vztahuje se „právo být zapomenut“ i na údaje obsažené v blockchainové databázi?
  - » Jak splnit povinnosti týkající se pravidel pro automatické zpracování dat vyplývající z GDPR⁹?
- Má provozovatel blockchainové databáze právní subjektivitu? Kdo odpovídá za škodu vzniklou v souvislosti s provozováním a používáním blockchainové databáze?
- Soudy jaké jurisdikce a právo jakého státu by se mělo použít pro řešení potenciálních sporů mezi tvůrci blockchainové databáze, provozovatelem blockchainové databáze, stranami transakce, ověřovateli transakce, a uživateli databáze?
- Otázky týkající se podmínek vzniku vlastnického práva k digitálním aktivům.

Proč se blockchainové databáze nemusí prosadit?

- Přidávání nových záznamů do blockchainových databází je obrovsky energeticky náročné. Například správa databáze, na které je provozován Bitcoin a přidávání nových transakcí do této databáze spotřebuje ročně takové množství elektrické energie, které je rovné jedné třetině roční spotřeby elektrické energie České republiky.¹⁰
- V současné době neexistují společné standardy pro řízení blockchainových databází. To ztěžuje jejich vzájemnou kompatibilitu a porovnatelnost.
- Pomalé zpracování transakcí (např. v současné době lze provést jen 4–7 bitcoinových transakcí za vteřinu).¹¹
- Omezení spolehlivosti při malém počtu uživatelů databáze. Pokud by uživatelé s většinou výpočetního výkonu nutného pro ověření transakce vložili do databáze chybný údaj (ať už omylem či úmyslně), tento údaj by byl považován za pravdivý.
- Spolehlivost a důvěryhodnost databáze je přímo závislá na kvalitě vkládaných informací. Kvalita vkládaných informací je pro uživatele databáze obtížně ověřitelná.

Mgr. Petr Měšťánek, LL.M., advokát, Head of Know-how, Kinstellar

Připraveno ve spolupráci s

KINSTELLAR

Na právním portálu
Právní prostor.cz naleznete
v nejbližších 14 dnech
i tato témata:

Aplikační problémy ve smluvním právu

Ochrana osobních údajů ve světle
obecného nařízení GDPR

Významné změny v právní úpravě
soudních sporů

Nová právní úprava správního trestání

WWW.PRAVNIPROSTOR.CZ

¹ Všeobecně uznávaný, jednoslovný český ekvivalent pro anglický termín „blockchain“ zatím neexistuje. Od začátku 2017 do konce října běžel na internetu projekt, který si kladal za cíl takové slovo vybrat. Z více než 300 navržených způsobů překladu (například Karel, blokčejn, blokciť, bloknet) vyhrál termín „bločenka“. Zdroj: <https://www.blockchain.cz>.

² Distribuovaná databáze je taková databáze, která je současně uložena na síti počítačů se stejným softwarem. Tato databáze se v pravidelných intervalech aktualizuje a každý počítač v této síti dochází k samostatnému závěru o tom, zda je možné databázi navrženým způsobem aktualizovat. Záznam, o němž panuje většinová shoda mezi uživateli databáze o jeho správnosti, se stává oficiálním záznamem v databázi.

³ Decentralizovaná databáze je taková databáze, kde tvůrce databáze stanoví při jejím vytvoření pravidla pro přidávání záznamů do databáze a tato pravidla a provedené záznamy pak nemůže jednostranně změnit.

⁴ Introducing R3 Corda: A Distributed Ledger Designed for Financial Services – <http://www.r3cev.com/blog/2016/4/4/introducing-r3-corda-a-distributed-ledger-designed-for-financial-services>

⁵ <https://www.coindesk.com/information/what-is-blockchain-technology/>

⁶ <https://azuremarketplace.microsoft.com/en-us/marketplace/apps/microsoft-azure-blockchain.azure-blockchain-service?tab=Overview>

⁷ https://chromaway.com/papers/Blockchain_LandRegistry_Report_2017.pdf

⁸ <http://www.r3cev.com/blog/2016/4/4/introducing-r3-corda-a-distributed-ledger-designed-for-financial-services>

⁹ Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)

¹⁰ <https://digiconomist.net/bitcoin-energy-consumption>

¹¹ <https://www.economist.com/news/finance-and-economics/21725598-compromise-over-currency-future-may-not-last-making-bitcoin-work-better>

PRÁVNÍ REGULACE KRYPTOMĚŇ

Kryptoměna je z technického hlediska digitální či virtuální měna, která používá kryptografii pro řetězení digitálních podpisů jednotlivých převodů.¹ Stěžejní charakteristikou kryptoměny je blockchainová databáze, která zajišťuje nepopiratelnost a bezpečnost transakcí.²

Co je to kryptoměna?

Dle Evropské centrální banky je virtuální měna vyjádřením hodnoty v digitální formě, která není vydána centrální bankou, úvěrovou institucí nebo vydavatelem elektronických peněz a která může být za určitých okolností použita jako alternativa k penězům.³

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů („AML Zákon“) definuje virtuální měnu pro účely tohoto zákona jako „elektronicky uchovávanou jednotku bez

ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta“.

V současné době existuje již celkem více než 1250 kryptoměn. Mezi nejznámější patří Bitcoin⁴, Ethereum, Bitcoin Cash, Ripple, Litecoin.⁵

Jak jsou kryptoměny v České republice regulovány?

Ze stanoviska pracovníků České národní banky ze dne 10. února 2014⁶ vyplývá, že:

- kryptoměny nejsou považovány za měnu (měnovou jednotku),
- kryptoměny nejsou považovány za elektronické peníze⁷,
- kryptoměny nepředstavují pohledávku držitele kryptoměny za jinou osobou,
- nákup a prodej kryptoměn na vlastní účet nepředstavuje žádnou platební službu, stejně tak transakce s kryptoměnou a vedení „účtu“ („virtuální peněženky“),
- v případě směny kryptoměny na Kč se nejedná

o směnárenský obchod, kryptoměny nejsou investičním nástrojem,

- k obchodování nebo „těžbě“ kryptoměn není potřeba žádné povolení,
- povolení není třeba ani k přijímání úhrad za zboží a služby v kryptoměnách, a
- předmětem regulace může být obchodování s deriváty na kryptoměny, správa fondů investujících do kryptoměn a provádění platebních transakcí souvisejících s organizací obchodů s kryptoměnami.

K otázce regulace kryptoměn se podobným způsobem vyjádřily i Evropská centrální banka^{8,9}, a Evropský orgán pro bankovníctví¹⁰.

Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Osoba poskytující služby spojené s virtuální měnou je povinnou osobou podle AML Zákona.

Mgr. Martina Březinová, advokátka, Head of Banking & Finance, Kinstellar Praha

Mgr. Petr Měšťánek, LL.M., advokát, Head of Know-how, Kinstellar

¹ <http://www.investopedia.com/terms/c/cryptocurrency.asp>

² <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kryptom%C4%9Bna>

³ European Central Bank – Virtual currency schemes – a further analysis – <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf>

⁴ Bitcoin existuje od ledna 2009. V roce 2010 šlo za 10 000 bitcoinů koupit 2 pizzy. Dnes by šlo za 10 000 bitcoinů koupit 8 milionů pizz.

⁵ Seznam kryptoměn (včetně tržní kapitalizace): <https://coinmarketcap.com/all/views/all/>

⁶ http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf

⁷ Na rozdíl od virtuálních měn představují elektronické peníze digitální reprezentaci běžné měny. European Central Bank – Virtual currency schemes – <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

⁸ European Central Bank - Virtual currency schemes – <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

⁹ European Central Bank - Virtual currency schemes – a further analysis – <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemesen.pdf>

¹⁰ European Banking Authority – Opinion on Virtual Currencies – <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>

ČLÁNEK

ICO – PRIMÁRNÍ NABÍDKA VIRTUÁLNÍCH MĚŇ

Primární nabídka virtuálních měn (ICO) je jedním ze způsobů získání financování určitého podnikatelského projektu od veřejnosti za pomoci virtuálních měn.

Osoba, která chce získat financování primární nabídkou virtuálních měn, připraví popis projektu, který zahrnuje popis jejího podnikatelského plánu, uvede kolik peněz je třeba shromáždit k uskutečnění plánu, stanoví kolik jednotek virtuální měny (tokenů) si zakladatel ponechává, vymezí jaké měny jsou přijímány pro nákup tokenů, a uvede jak dlouho nabídka potrvá. V rámci ICO dostane investor tokeny nově vydané virtuální měny výměnou za peníze či jinou virtuální měnu (např. Bitcoin). Tokeny si lze představit jako akcie prodávané investorům v rámci IPO. Investoři tokeny nakupují z toho důvodu, že doufají, že pokud se projekt podaří uskutečnit, cena tokenů stoupne a oni jejich prodejem realizují zisk.

Příkladem úspěšné ICO je projekt Ethereum, který používá Ethers jako své tokeny. V roce 2014 bylo v rámci ICO získáno na financování projektu 18 mil. USD v bitcoinech, Ethers se upisovaly za cenu 0,40 USD/Ether. Dnešní tržní kapitalizace Ethera činí 35 mld. USD a 1 Ether se prodává za 366 USD.

V současné době je výhodou ICO oproti tradičním způsobům získávání investic od veřejnosti to, že vzhledem k tomu, že orgány dohledu nad kapitálovými trhy nemají jednotný přístup k otázce, za jakých podmínek jsou primární nabídky virtuálních měn legální a jaké právní povinnosti musí emitent virtuální měny splnit, jsou tyto nabídky činěny bez plnění přísných požadavků na získávání peněžních prostředků od veřejnosti na kapitálových trzích.

Ze stanovisek Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) z listopadu 2017 vyplývá, že v závislosti na tom, jak jsou primární nabídky virtuálních měn nastavené, je možné, že nespadají do působnosti stávajících pravidel, a jsou tudíž mimo regulovanou oblast. Pokud ale virtuální měny a tokeny lze kvalifikovat jako finanční nástroje, je pravděpodobné, že společnosti zabývající se těmito primárními nabídkami vykonávají regulovanou investiční činnost, jako je umístování, obchodování nebo poskytování investičního poradenství ohledně finančních nástrojů. Navíc by mohlo jít o veřejnou nabídku investičních cenných papírů. ESMA emitentům kryptoměn doporučuje, aby si posoudili, zda se na konkrétní nabídku virtuálních měn vztahují předpisy regulující kapitálové trhy (zejména Směrnice o prospektu, Směrnice o trzích finančních nástrojů, Směrnice o správcích alternativních investičních fondů, a Čtvrtá směrnice proti praní špinavých peněz) a pokud ano, aby splnili právní povinnosti, které z těchto předpisů vyplývají.

ČNB se k otázce ICO zatím nevyjádřila, ale stanoviska ESMA uveřejnila na svých webových stránkách (včetně jejich překladu do českého jazyka).

MONITOR OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

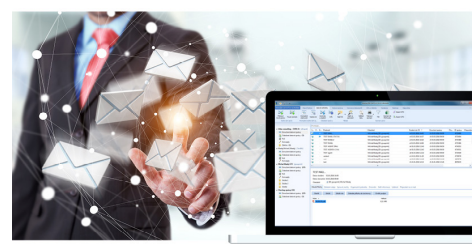

PRŮVODCE PRO ÚSPĚŠNOU APLIKACI EVROPSKÉHO NAŘÍZENÍ

CHCI BÝT PŘIPRAVEN NA GDPR VČAS

MANAŽER DATOVÝCH SCHRÁNEK

APLIKACE PRO SNADNOU SPRÁVU DATOVÝCH SCHRÁNEK

CHCI ZJISTIT VÍCE

SMART CONTRACTS POHLEDEM PRÁVNÍKA

Přestože by název „smart contract“ mohl lákat k překladu „chytrý kontrakt“, smart contract vlastně vůbec nemusí být chytrý a nemusí být ani smlouvou. Jedná se spíše o soubor příkazů zanesených ve zdrojovém kódu, které jsou vykonávány prostřednictvím počítačového programu.

Tyto příkazy jsou vykonány automaticky, nastane-li nějaká předvídaná okolnost, a jelikož jsou obvykle součástí veřejného blockchainu, je problematické provést jejich změnu. Vzhledem k tomu, že lze takové příkazy provázat s technologiemi reálného světa, mohou například zabezpečit výkon práva při splnění odkládací podmínky nebo výkon zástavního práva.

Jako příklad lze uvést situaci, kdy věřitel poskytne půjčku na koupi automobilu. V automobilu je instalován zámek, který se zablokuje automaticky, pokud nedojde k řádnému splnění půjčky. Dokud není uhrazena dlužná částka, zámek zůstane uzamčen. Pokud je však částka plně splacena, pak se tato pojistka navždy zruší. Výhodou je, že celý proces je plně zautomatizován a na straně věřitele je tedy větší jistota, že nepřijde o svou investici. Využití smart contracts lze očekávat rovněž v případě internetu věcí (IoT), kde zanesení příkazů do kódu bude předpokladem samotného použití IoT.

Je smart contract smlouvou?

Podle ust. § 1724 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (OZ), smlouvou projevují strany vůli zřít mezi sebou závazek a řídit se jejím obsahem. Aby mohla být smlouva uzavřena, musí dojít k nabídce, jejímu přijetí a v případě distančního sjednávání k doručení přijetí nabízející osobě.¹ Obsah nabídky přitom musí obsahovat alespoň podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím. Pokud tedy základní podmínky smlouvy budou součástí kódu, podmínky českého práva z pohledu obsahu budou naplněny.²

Další otázkou je, zdali v případě smart contracts dochází k řádnému označení strany smlouvy. Judikatura k právní úpravě platné před účinností OZ dovodila, že pokud by označení strany smlouvy bylo příliš neurčité či nesrozumitelné, jednalo by se

o absolutně neplatnou smlouvu.³ Právě smart contract lze uzavřít i tak, že stranu na první pohled neznám. To však automaticky nemůže znamenat neplatnost takto uzavřené smlouvy. Jednak, nová právní úprava je založena na tom, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.⁴ Navíc, pokud nebude jednoznačné, kdo takovou smlouvu sjednává, bude takovou osobu často možné určit s jistou mírou pravděpodobnosti prostřednictvím technických postupů.^{5,6}

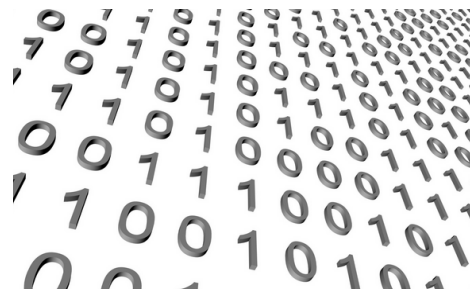
Pokud bychom smart contracts chápali jako úplné smluvní ujednání stran, jelikož takové ujednání je vtěleno ve zdrojovém kódu jako soubor příkazů, ty části smluv, které nelze vyjádřit ve formě příkazů, mohou být jeho součástí jen s většími obtížemi. Typicky se bude jednat o prohlášení a záruky stran, nebo ustanovení ohledně rozhodného práva, či volby soudiště. Bude se jednat i o řadu informačních povinností, které jsou subjekty povinny splnit ze zákona.⁷ Stejný problém přitom budou činit neurčité právní pojmy, jako je například dobrá víra, nebo obchodní zvyklostí.⁸ Určení rozhodného práva může při delokalizaci právního vztahu navíc být další významný problém.⁹

GDPR na scéně

Blockchain jako systém s omezenou změnitelností však naráží na požadavky stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR). To v čl. 17 zakotvuje tzv. právo být zapomenut, podle něž má subjekt údajů právo na to, aby správce za určitých podmínek vymazal jeho osobní údaje. Jedním z důvodů může být kupříkladu situace, kdy osobní údaje již nejsou potřebné pro účely, pro které byly shromážděny. Je otázkou, zdali subjekt, který shromáždil takové údaje, je schopen vůbec zajistit takové odstranění, a pokud ano, zdali to nebude mít efekt na celou databázi.

Dalším významným ustanovením GDPR, které se dotýká použití blockchainu, je čl. 22, který se týká automatizovaného zpracování, včetně profilování. GDPR předpokládá, že takové zpracování bude možné pouze tehdy, je-li nezbytné k uzavření nebo plnění smlouvy mezi subjektem údajů a správcem údajů, povoleno právem Unie nebo členského státu, které se na správce vztahuje a které rovněž stanoví vhodná opatření zajišťující ochranu práv a svobod

a oprávněných zájmů subjektu údajů, nebo založeno na výslovném souhlasu subjektu údajů. I když tyto podmínky budou splněny, subjekt údajů má podle čl. 22 odst. 3 v určitých případech právo napadnout rozhodnutí založené na automatizovaném zpracování. Do automatizovaného zpracování popsaného typu tak spadne například situace, kdy dojde ke snížení limitu kontokorentu z důvodu změny nahlášení poskytovatele půjčky na oblast, ve které dlužník žije.¹⁰ Nejen, že v řadě případů bude zapotřebí souhlas se zpracováním osobních údajů získat předem, ale následně nastane stejný problém s obtížnou změnitelností databáze jako v případě práva být zapomenut.

Jak tedy?

Z výše uvedené stručné analýzy vyplývá, že řádné uzavírání smart contracts výlučně formou jejich vyjádření ve zdrojovém kódu může být z pohledu českého práva problematické. Cestou, jak přelomen nastíněné nedostatky, se jeví uzavírání rámcových či obdobných smluv, ve kterých se definují části požadované právními předpisy, které lze jen s obtížemi vtělit do zdrojového kódu. Následně uzavřené smart contracts tak budou v režimu těchto podmínek.

Možností, jak se vypořádat s GDPR, je buď neukládat v blockchainu žádné osobní údaje, což by samozřejmě snížilo jeho využití, pracovat s pseudoanonymizovanými daty, nebo alternativně by bylo možné osobní údaje uložit v rámci soukromé enkryptované databáze a na blockchainu pracovat pouze s jejím hashem.¹¹

JUDr. Zdeněk Kučera, Ph.D., advokát, vedoucí praxe TMT a litigací Kinstellar Praha, vyučující FIT ČVUT a PF UK

¹ Viz ust. § 570 a 1731 a násl. OZ.

² Analýza jednotlivých přístupů k smart contracts v teorii viz ZÁBRANSKÝ, Adam. *Právní aspekty smart kontraktů*. Studentská vědecká odborná činnost. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. 2017.

³ Viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 2 Cdon 824/97 ze dne 27. října 1999.

⁴ Viz ust. § 574 OZ.

⁵ Viz např. BIRYUKOV, A., KHOVRATOVICH, D., PUSTOGAROV, I. *Deanonymisation of clients in Bitcoin P2P network*. ACM CCS 2014, Arizona, USA.

⁶ Tato otázka by si nicméně zasloužila hlubší analýzu přesahující rozsah tohoto stručného článku.

⁷ Například informační povinnosti vyplývající ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU, o právech spotřebitelů implementované v ust. § 1811 a násl. OZ, nebo informační povinnosti podle zák. č. 284/2009 Sb., o platebním styku.

⁸ Více viz LINKLATERS. *Whitepaper: Smart Contracts and Distributed Ledger – A Legal Perspective*. Dostupné on-line na: <https://www.bridgingtheweek.com/ckfinder/userfiles/files/ISDA%20Smart%20Contracts%20and%20Distributed%20Ledger%20%20A%20Legal%20Perspective.pdf>, str. 10 a násl.

⁹ K určení rozhodného práva v kyberprostoru více viz KUČERA, Zdeněk. *Přehrániční aspekty soukromoprávních deliktů v kyberprostoru*. Univerzita Karlova, 2014, str. 126 a násl.

¹⁰ Další příklady viz Guidelines of Working Party 29 on Automated individual decision-making and Profiling for the purposes of Regulation 2016/679 ze dne 3. října 2017 str. 10 a násl.

¹¹ SEEBURN, Kris. *GDPR-Blockchain – How do we solve the Privacy and Distributed ledger issue*. Dostupné on-line na <https://www.linkedin.com/pulse/gdpr-blockchain-how-do-we-solve-privacy-distributed-ledger-seeburn/>.